

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/aktualnosci/245863,Chwala-Zwyciezonym-Kielce-oddaly-hold-Powstancom-Warszawskim.html>

02.08.2026, 06:51

Chwała Zwyciężonym! Kielce oddały hołd Powstańcom Warszawskim

- Często oddając hołd Powstańcom Warszawskim, mówimy „Gloria Victis” - „Chwała Zwyciężonym”. Oddajemy Wam tutaj w Kielcach wszyscy głęboki ukłon, widząc zwyciężonych, ale jednocześnie tych, którym zawdzięczamy to, że Polska dziś żyje, a stolica wróciła do godności jednego z najważniejszych miast regionu i Europy - mówił dr Robert Piwko, naczelnik Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach podczas obchodów 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego.

01.08.2026

[Powstanie Warszawskie](#)

Tak, jak cała Polska, także Kielce zatrzymały się 1 sierpnia, o godz. 17.00. Dźwięk syren przypominał o wydarzeniach z 1944 roku, o godzinie „W”, która stała się początkiem jednego z najważniejszych wydarzeń w historii Polski. Jak wyliczał dr Robert Piwko, w Powstaniu Warszawskim walczyło 55 tys. osób, w tym 12 tys. kobiet oraz 5,5 tys. nieletnich.

- Najmłodszy znany dziś Powstańca Warszawski to 10-letnia starsza sierżant Eugenia Łada ps. „Jaga” - łączniczka w żoliborskim Zgrupowaniu „Żyrafa” i 10-letni chłopiec - Jerzy Szulc ps. „Tygrys”, który również był łącznikiem w Zgrupowaniu „Chrobry II” - wymienił.

W swoim wystąpieniu dr Robert Piwko zwrócił uwagę na straty, jakie w wyniku działań wojennych, celowych działań okupantów, a także samego powstania poniosła polska kultura.

Ale byli tacy, którzy dokumentowali zniszczenia. Sylwetkę jednej z takich osób przypomniał Piotr Bąk z Hufca ZHP Kielce-Południe, przedstawiciel Chorągwi Kieleckiej Związku Harcerstwa Polskiego. To Ewa Faryaszewska - studentka Akademii Sztuk Pięknych, malarka, jedna z nielicznych w czasie Powstania Warszawskiego kobiet-fotografów. Tworzyła unikatowe, kolorowe fotografie, pokazujące zniszczenia Starego Miasta.

- Podczas Powstania Warszawskiego należała do grupy zajmującej się ratowaniem zabytków ze staromiejskich kamienic i kościołów. Z narażaniem życia, pod ostrzałem niemieckim, wydobywała z ruin i zgłiszczy bezcenne dzieła sztuki. Obrazy, rzeźby i inne artefakty starano się następnie przenieść i ukryć w piwnicach, między innymi w kamienicy Baryczków, w nadziei, że tam przetrwają. 27 sierpnia 1944 r. Ewa została ciężko ranna. Trafił ją odłamek pocisku, gdy wybiegała z bramy kamienicy przy ulicy Nowomiejskiej 10. Zmarła następnego dnia - czytał Piotr Bąk, sięgając do artykułu „Ewa Faryaszewska. Kapral z warkoczem”, autorstwa Kingi Mierzejewskiej, pracownika Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie.

Kieleckie obchody 82. Rocznicy wybuchu powstania warszawskiego odbyły się na Skwerze Harcerskim im. Szarych Szeregów, przy pomniku Harcerzy Poległych za Ojczyznę. Poprzedziła je msza święta, która o godz. 16.00 rozpoczęła się w Kościele Garnizonowym pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Kielcach. Uroczystość zgromadziła przedstawicieli władz państwowych i samorządowych, Wojska Polskiego, służb mundurowych, organizacji społecznych mieszkańców Kielc oraz harcerzy.

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Natomiast w samo południe, tradycyjnie już, zostały zapalone znicze na grobie Wacława Wilka-Wilczyńskiego ps. „Mały” – Powstańca Warszawskiego, który mieszkał w stolicy Świętokrzyskiego.

Dr Robert Piwko podkreślił, że to kameralne spotkanie ma wymiar symboliczny.

- Władze Kielc odwiedziły żyjących w naszym mieście Powstańców Warszawskich, a my, jako Instytut Pamięci Narodowej, nie zapominamy o miejscach doczesnego spoczynku tych, którzy walczyli w powstaniu, a potem swoje losy związali z Kielcami. Jednym z nich był Wacław Wilk-Wilczyński. Chcemy też, składając kwiaty i modląc się przy jego grobie, obejmować tą modlitwą tych wszystkich, którzy 1 sierpnia 1944 roku przystąpili do walki, ale także tych, którzy przez te 63 dni chwały i ofiary doświadczili tego, co najgorsze. Postrzegam powstanie warszawskie jako to wydarzenie, które pokazało prawdziwy charakter Polaków - ludzi, którzy potrafią płacić tym, co najcenniejsze, za co jest najcenniejsze dla nas wszystkich, za wolność. Ale jest to też wydarzenie, które pokazało barbarzyńską twarz obu naszych sąsiadów, a wówczas okupantów - barbarzyństwo Niemców i niesamowity cynizm Związku Sowieckiego - zaznaczył.

Wacław Wilk-Wilczyński urodził się 28 września 1925 roku w Warszawie. Przed wojną skończył gimnazjum, a w czasie okupacji edukację kontynuował w ramach tajnego nauczania. W konspiracji działał od lutego 1943 roku. W Powstaniu Warszawskim walczył w oddziale Komendy Głównej Armii Krajowej - pułk „Baszta” - VI batalion WSOP (Wojskowa Służba Ochrony Powstania) - 3. kompania WSOP do 4 sierpnia. Został schwytany przez Niemców i przetrzymywany jako zakładnik w koszarach SS przy Rakowieckiej. We wrześniu 1944 trafił do obozu w Mauthausen, w grudniu 1944 do Gusen II, a potem Gusen I. Po wojnie swoje życie związał z Kielecczyną. Pracował w miejscowym Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, działał w Polskim Związku Byłych Więźniów Politycznych. „Mały” zmarł 23 lutego 2010 roku w Kielcach.

- Był człowiekiem mądrym, wykształconym i inteligentnym. Wiara pozwoliła mu przetrwać najcięższe momenty w czasie II wojny światowej - tak Wacława Wilka-Wilczyńskiego wspominała jego przyjaciółka, Agnieszka Plucińska-Cichecka. Dodała, że tych trudnych chwil nie brakowało.

- Dużo pisał, ale też bardzo się bał. Miał różne dni. Kiedy jego rodzice umarli, został sam, leżał w łóżku, ponieważ był to człowiek bardzo schorowany, ale zawsze cieszył się życiem. Swoją majątek przekazał na rzecz państwa, a mieszkanie i pamiątki z domu zostawił swoim niepełnosprawnym sąsiadom - zaznaczyła.

Mogiła Wacława Wilka-Wilczyńskiego została odnowiona przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Krakowie.

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

IMG_3984

Kieleckie obchody 82. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Fot. IPN Kielce

Organizatorami kieleckich uroczystości, upamiętniających wybuch powstania warszawskiego były: Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach i Chorągiew Kielecka Związku Harcerstwa Polskiego. Partnerzy: 8. Dywizja Piechoty Armii Krajowej w Kielcach, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej im. mjr. cc.

Eugeniusza Gedymina Kaszyńskiego „Nurta” w Kielcach, Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Miasta Kielce. Partner honorowy: Okręg Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Kielcach.

Powstanie Warszawskie

Powstanie Warszawskie jest jednym z ważniejszych wydarzeń w historii Polski. Na mocy rozkazu gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora” – dowódcy Armii Krajowej działania zbrojne rozpoczęto 1 sierpnia 1944 r. o godz. 17.00 (godzina „W”). Ich celem było wyzwolenie stolicy spod okupacji niemieckiej przed wkroczeniem Armii Czerwonej. Władze Polskiego Państwa Podziemnego zamierzały ujawnić się przed Sowietami w roli jedyne go legalnego przedstawicielstwa niepodległej Rzeczypospolitej.

Powstanie, planowane na kilka dni, upadło po 63 dniach ciężkich walk. W jego wyniku zginęło od 16 tys. do 18 tys. żołnierzy i od 150 tys. do 180 tys. cywilów. Po kapitulacji Warszawa została doszczętnie zniszczona.

O ile pod względem militarnym powstanie zakończyło się klęską, o tyle pod względem politycznym miało ogromne znaczenie. Polacy zademonstrowali dążenie do odzyskania niepodległości. Jak pisał po wojnie Jan Nowak-Jeziorański, uczestnik tego niepodległościowego zrywu, „kurier z Warszawy”, walka nie była daremna, a Powstanie Warszawskie sprawiło, że „państwo polskie, chociaż zniewolone i wasalne, zachowało swoją odrębność, przetrwało Stalina, który w swych zamysłach prawdopodobnie chciał z niego z czasem uczynić część ZSRS”.

[Poprzedni Strona](#)

Kielce

Kielce

Powstanie Warszawskie

Relacja